

KVALITETSDEKLARATION

Lagerhållning av spannmål och höstraps 2021

Ämnesområde

Jord- och skogsbruk, fiske

Statistikområde

Lagerhållning av spannmål och höstraps

Referenstid

2021

1	Relevans	3
1.1	Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1	Statistikens ändamål	3
1.1.2	Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2	Statistikens innehåll	3
1.2.1	Objekt och population	3
1.2.2	Variabler	3
1.2.3	Statistiska mått	3
1.2.4	Redovisningsgrupper	3
1.2.5	Referenstider	4
2	Tillförlitlighet	4
2.1	Tillförlitlighet totalt	4
2.2	Osäkerhetskällor	4
2.2.1	Urval	4
2.2.2	Ramtäckning	5
2.2.3	Mätning	5
2.2.4	Bortfall	5
2.2.6	Modellantaganden	6
2.3	Preliminär statistik jämförd med slutlig	6
3	Aktualitet och punktlighet	6
3.1	Framställningstid	6
3.2	Frekvens	6
3.3	Punktlighet	6
4	Tillgänglighet och tydlighet	6
4.1	Tillgång till statistiken	6
4.2	Möjlighet till ytterligare statistik	7
4.3	Presentation	7
4.4	Dokumentation	7
5	Jämförbarhet och sam anvä n d b a r h e t	7
5.1	Jämförbarhet över tid	7
5.2	Jämförbarhet mellan grupper	7
5.3	Sam anvä n d b a r h e t i ö v r i g t	7
5.4	Numerisk överensstämmelse	7
	Allmänna uppgifter	7
A	Klassificeringen Sveriges officiella statistik	7
B	Sekretess och personuppgiftsbehandling	7
C	Bevarande och gallring	7
D	Uppgiftsskyldighet	8
E	Kontaktuppgifter	8
	Bilaga 1. Antal jordbruksföretag som beräkningarna baseras på	9
	Bilaga 2. Frågeblankett	10

Statistikens kvalitet

Vid 2021 års skördeundersökning förra hösten fick jordbrukarna frågan om hur stort lager av spannmål och höstraps de hade på gården den 30 juni. Jordbrukarna fick också göra en prognos för lagret den 31 december. SCB samlade in uppgifterna på uppdrag av Jordbruksverket. Detta är första gången Jordbruksverket publicerar statistik över jordbrukarnas lager av spannmål inom ramen för den officiella statistiken.

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistiken avser att belysa uppgifter om lagerhållning av spannmål och höstraps under 2021 på jordbruksföretag. Uppgifterna redovisas för två tidpunkter – 30 juni och 31 december – där uppgifterna för december är en prognos.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Statistik över lagerhållning av spannmål och höstraps används som underlag för myndigheter och näringsliv.

1.2 Statistikens innehåll

Statistikens målstorheter avser antal ton för spannmålsgrödor samt höstraps i lager på jordbruksföretag.

Skattningar redovisas för följande grödor:

Spannmål: höstvetete (inklusive dinkel- och durumvetete), vårvete (inklusive dinkel- och durumvetete), råg, höstkorn, vårkorn, havre, höstrågvete och blandsäd. Med blandsäd avses stråsädesblandningar och blandningar av stråsäd och baljväxter (grödkoderna 12, 13 och 34 vid lantbrukarnas ansökningar om arealstöd).

Oljeväxter: höstraps

1.2.1 Objekt och population

Populationen, det vill säga de objekt som man vill kunna dra slutsatser om, utgjordes av jordbruksföretag som sökt arealersättning för odling av spannmål, trindsäd eller oljeväxter under 2021.

1.2.2 Variabler

Följande variabler redovisas:

- Antal ton för olika grödor i lager på jordbruksföretag.
- Andel jordbruksföretag med spannmål och/eller höstraps i lager.

1.2.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattningar av andelar och totaler.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Redovisningen sker på riksnivå och per produktionsområde.

1.2.5 Referenstider

Referenstiden för målpopulationen och variablerna är den 31 juni samt den 31 december 2021 där uppgifterna för december är en prognos.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Som mått på precisionen anges det skattade relativa medelfelet uttryckt i procent av den skattade lagerhållningen. Medelfel avspeglar urvalsfel och andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom exempelvis systematiska mätfel. Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas på följande sätt.

För en skattad lagerhållning på 380 000 ton och ett skattat relativt medelfel på 8 % kan man med liten felrisk (5 %) säga att intervallet $380\,000 \pm 1,96 \times 8 \% \times 380\,000$ (det vill säga 320 400 – 439 600 ton) omfattar den verkliga lagerhållningen, under förutsättning att de systematiska felen är små.

Hur stort medelfel som kan accepteras sammanhänger med statistikens användning. För att lagerhållning för en gröda ska redovisas krävs att det finns uppgifter från minst 20 företag och att medelfelet är högst 35 %.

2.2 Osäkerhetskällor

I denna undersökning kan osäkerhet förekomma på grund av urval, täckningsbrister, mätning, bortfall, bearbetning och modellantaganden. Tillförlitligheten redovisas kvantitativt genom precisionen i skattningarna, uttryckt i relativa medelfel. Följande information redovisas för att underlätta en bedömning av statistikens osäkerhet:

- medelfel (procent)
- antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna (svarande exklusive övertäckning) redovisas i denna kvalitetsdeklaration
- antal jordbruksföretag i urvalet och bortfallet redovisas per produktionsområde i denna kvalitetsdeklaration, bilaga 1

2.2.1 Urval

För att kunna dra ett urval från populationen skapades en urvalsram som avgränsade och identifierade objekten i populationen.

Som urvalsram används en delmängd av Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Den population som urvalet dras från utgörs av företag med mer än 5,0 hektar åkermark och minst 0,3 hektar av undersökningsgrödorna: höstvet, vårvete, råg, höstrågvete, vårrågvete, höstkorn, vårkorn, havre och blandsäd (blandsäd stråsäd resp. blandsäd baljväxter/stråsäd) samt höstraps.

Landet är indelat i 106 skördeområden (SKO), i första hand avsedda att ligga till grund för skördestatistiken. Huvudprincipen för indelningen har varit att bilda områden som är så homogena som möjligt beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

För 2021 års skördeundersökning uttogs totalt 4 434 jordbruksföretag, som har fördelats på 101 skördeområden (SKO) av rikets samtliga 106 SKO. Undantag gjordes för fem fjällbygdsområden där praktiskt taget ingen odling av spannmål, trindsäd eller oljeväxter förekommer.

Urvalet är draget som ett stratifierat Pareto π ps-urval (probability proportional to size) med 101 SKO som strata. Varje företags urvalssannolikhet beror på företagets areal av undersökningsgrödorna och dess grödfördelning. Stor areal av de aktuella undersökningsgrödorna ger ökad sannolikhet att komma med i undersökningen.

Ett underurval av de 4 434 jordbruksföretagen om 1 108 företag togs ut för en preliminär beräkning på riksnivå. Detta urval utnyttjades för undersökningen om lagerhållning av spannmål och höstraps. Urvalsstorleken bestämdes av Jordbruksverket i samråd med SCB.

För att belysa den osäkerhet som finns i statistiken på grund av att beräkningarna grundar sig på uppgifter från ett urval av företag redovisas i statistiktabellerna relativa medelfel uttryckt i procent av skattad lagerhållning.

2.2.2 Ramtäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället kan förändringar ske i företagsbeståndet. Detta kan medföra att den rampopulation som ramen leder fram till har med företag som inte ingår i målpopulationen, till exempel nedlagda företag, vilket kallas övertäckning. Det kan också vara så att rampopulationen missar företag i målpopulationen, till exempel nystartade företag, vilket kallas undertäckning. Övertäckningen i undersökningen var 2,7 %.

Inga konsekvenser av betydelse för tillförlitligheten bedöms finnas som en följd av övertäckningen.

2.2.3 Mätning

Uppgifterna samlades in av intervjuare som vid telefonintervjun fyllde i ett frågeformulär på papper som skickats ut till respektive intervjuare, bilaga 2. Insamlingen gjordes antingen i samband med insamling av skördeuppgifter för den preliminära skördestatistiken eller i de fall jordbruksföretaget själva lämnat uppgifter om skörd, vid ett senare tillfälle. De ifyllda frågeformulären registrerades med hjälp av skanning. Det var 33 intervjuare som genomförde arbetet. Telefonintervjuerna startade den 2 oktober 2021. Insamlingen avslutades den 17 december 2021.

Totalt svarade 861 jordbruksföretag på frågeformuläret, vilket var 79,9 procent av urvalet (exklusive övertäckning).

2.2.4 Bortfall

Bortfallet består av objektbortfall, som innebär att frågeformuläret inte är besvarat alls. Objektbortfall kan bland annat bero på att uppgiftslämnaren inte är villig att delta i undersökningen, att uppgiftslämnaren inte går att nå eller att uppgiftslämnaren är förhindrad att medverka. Objektbortfall har vid estimationen hanterats genom uppräknings med bortfallsvikter.

Objektbortfallet i denna undersökning redovisas i tabell 1 nedan.

Tabell 1 Beskrivning av objektbortfall

	Antal
Avböjd medverkan	28
Förhindrad medverkan	7
Ej anträffad	182
Totalt	217

Med "Avböjd medverkan" menas att SCB meddelats att uppgiftslämnaren inte vill medverka i undersökningen. "Ej anträffad" innehåller företag som inte har gått att nå.

En del av de företag som själva lämnat uppgifter om skörd har inte gått att nå varför bortfallet är större för den här undersökningen än för den preliminära skördestatistiken.

2.2.6 Modellantaganden

För varje svarande jordbruksföretag har en vikt beräknats. Syftet med detta är att kunna redovisa resultat för hela populationen och inte bara för de svarande. Vikten kallas därför även för uppräkningsstal.

Vikterna har beräknats utifrån urvalsdesignen samt antaganden om objektbortfall och täckningsfel. Beräkningen gjordes med hjälp av ett av SCB egenutvecklat SAS-makro (CLAN).

Vikterna bygger på antagandet att ramen återspeglar populationen väl och därmed att över- och undertäckningen är försumbar. Dessutom antas att bortfallet inte skiljer sig från de svarande med avseende på undersökningsvariablerna.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutlig statistik tas fram.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Cirka 5 månader.

3.2 Frekvens

År 2021 var första året som undersökningen genomfördes.

3.3 Punktlighet

Publicering av statistiken har skett enligt plan.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken publiceras i en statistikrapport på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se/statistik där det är möjligt att ladda ner statistiken i en Excel-fil.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

För specialbearbetningar, kontakta Statistikenheten på Jordbruksverket, statistik@jordbruksverket.se.

4.3 Presentation

Resultaten redovisas i form av tabeller, diagram och förklarande text.

4.4 Dokumentation

Dokumentation sker i statistikrapporten samt denna kvalitetsdeklaration.

5 Jämförbarhet och sam användbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

År 2021 var första året som undersökningen genomfördes.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten är god mellan olika redovisningsgrupper.

5.3 Sam användbarhet i övrigt

God sam användbarhet med skördestatistik föreligger.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Statistiken visar inga brister i numerisk överensstämmelse, vid sidan av mindre summeringsfel i vissa tabeller och diagram, vilka beror på avrundningar.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Statistiken om lagerhållning av spannmål och höstraps är inte en del av Sveriges officiella statistik.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

Personuppgifter har hanterats på samma sätt som om statistiken är officiell statistik.

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen ([2009:400](#)).

För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

C Bevarande och gallring

Kopior av Jordbruksverkets alla statistikrapporter och tillhörande kvalitetsdokument levereras till Kungliga biblioteket för bevarande.

Jordbruksverket är statistikansvarig myndighet och ansvarar för gallring och arkivering av material som används för produktion av statistik. Enligt 19 §

Lagen om den officiella statistiken (SFS 2001:99) ska statistikansvarig myndighet gallra uppgifter som inte längre behövs för sitt ändamål.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

E Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Jordbruksverket
Kontaktinformation	Elin Lund
E-post	statistik@jordbruksverket.se
Telefon	036-15 51 55

Bilaga 1. Antal jordbruksföretag som beräkningarna baseras på

Antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna 2021	Antal företag	Antal undersökta företag	Bortfall eller övertäckning av företag
Produktionsområden			
Götalands södra slättbygder	150	110	40
Götalands mellanbygder	146	115	31
Götalands norra slättbygder	200	153	47
Svealands slättbygder	273	210	63
Götalands skogsbygder	146	122	24
Mellersta Sveriges skogsbygder	69	53	16
Nedre Norrland	72	60	12
Övre Norrland	52	38	14
Riket	1108	861	247

Bilaga 2. Frågeblankett

Lagerhållning av spannmål och höstraps 2021

SCBid:	
Namn:	
Intervjuare:	

Svarsdatum:		-		-	
	År		Månad		Dag

Lager av spannmål och höstraps

Frågan gäller tröskad spannmål och höstraps i gårdens ägo.
Inköpt och överlagrad vara ska ingå. Eventuella lager utanför gården ska ingå.

Kommer gården att ha spannmål eller
höstraps i lager vid nyår (31 december 2021)?

- ☐ Ja
☐ Nej

Hade gården spannmål eller höstraps i lager i
somras (30 juni 2021)?

- ☐ Ja
☐ Nej

Om ja- fortsätt att fråga om mängd. Om båda nej-avsluta.

Hur stor kvantitet bedöms finnas i lager av spannmål och höstraps.

	Prognos (nyår) 31 december 2021	Uppskattning (i somras) 30 juni 2021
Höstvete	ton	ton
Vårvete	ton	ton
Råg	ton	ton
Höstkorn	ton	ton
Vårkorn	ton	ton
Havre	ton	ton
Höstrågvete	ton	ton
Blandsäd strå	ton	ton
Blandsäd baljv/strå	ton	ton
Höstraps	ton	ton